

POKŁOSIE OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI „PRASA OPOZYCYJNA  
W POLSCE W LATACH 1945-1990” 15 grudnia 2017 r.

15 grudnia 2017 r. w kaliskim ratuszu odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Prasa opozycyjna w Polsce w latach 1945-1990” zorganizowana przez Archiwum Państwowe w Kaliszu we współpracy z Kaliskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk i Państwową Wyższą Szkołą Zawodową im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego. Na konferencji wystąpiło 14 prelegentów z całej Polski, zarówno z archiwów państwowych, Instytutu Pamięci Narodowej jak i ośrodków akademickich. Wygłosili oni referaty poświęcone prasie opozycyjnej w aspekcie poszczególnych tytułów, poruszanej tematyki, organizacji i środowisk, które je wydawały, a także poszczególnych zakładów pracy, miast i regionów.

Nadrzędną rolę wydawcy podkreślił dr Ksawery Jasiak<sup>1</sup> z IPN Oddział w Opolu, który swój referat poświęcił prasie podziemnej Konspiracyjnego Wojska Polskiego, antykomunistycznej organizacji zbrojnej, która w latach 1945-1948 wydawała także druki opozycyjne. Autor zwrócił uwagę, że KWP było oparte o ogólnopolskie, zbrojne struktury poakowskie i działało na płaszczyznach – zbrojnej, politycznej i wydawniczej na obszarze województwa łódzkiego, kieleckiego, Śląska i Wielkopolski. Jego twórcą i pierwszym przywódcą był kapitan Stanisław Sojczyński ps. Warszyc. Pod koniec istnienia organizacji w 1948 r. przywódcą grupy został Jan Małolepszy ps. Murat. Organizacja była wyraźnie antykomunistyczna, walczyła zbrojnie o niepodległość i suwerenność Polski. Sprzeciwiała się sowietyzacji kraju, chroniła miejscową ludność przed przymusowym poborem do wojska i obowiązkowymi dostawami oraz przemocą ze strony władz komunistycznych. Ponadto wydawała własne organy prasowe – „W Świetle Prawdy” oraz „Mówi Polska Zakonspirowana”, a po 1947 r. „Bracia Polacy”. Poza tym KWP rozprowadzało własne broszury i ulotki, a także odezwy i obwieszczenia skierowane do społeczeństwa.

O drukach opozycyjnych z tego samego okresu, ale w aspekcie terytorialnym i środowiskowym jednej miejscowości, a zatem Kalisza i jego dwóch wiodących szkół, mówiła dr Grażyna Schlender<sup>2</sup> dyrektor Archiwum Państwowego w Kaliszu. Nakreśliła ona obraz kaliskich podziemnych organizacji młodzieżowych w latach 1945-1989. Pierwszą

---

<sup>1</sup> Absolwent Instytutu Historii Uniwersytetu Opolskiego, pracownik Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN we Wrocławiu - Delegatura w Opolu. Jego zainteresowania badawcze skupiają się wokół podziemia niepodległościowego w latach 1945-1956 oraz aparatu bezpieczeństwa na Śląsku Opolskim w latach 1945-1956.

<sup>2</sup> Absolwentka Uniwersytetu Łódzkiego (Bibliotekoznawstwo i Informacja Naukowa) oraz Uniwersytetu Wrocławskiego (doktorat z historii). Od wielu lat prowadzi badania na temat najnowszej historii Kalisza i regionu kaliskiego. Obejmują one historie opozycji antykomunistycznej i demokratycznej (walki partyzantów w latach 40., protesty opozycji i bunt młodzieży z lat 50-tych, Marca '68 i wreszcie epokę lat 70. i 80., a zwłaszcza historię Solidarności Kalisza i Regionu Wielkopolska Południowa).

z nich była Polska Organizacja Podziemna, działająca w środowisku Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki w Kaliszu. Nie wydawała czasopism, ale wytwarzała i kolportowała ulotki oraz plakaty. Z historią tej organizacji wiąże się tragiczny epizod do którego doszło 18 grudnia 1947 r., kiedy to członek POP Ziemowit Głabiszewski zastrzelił w kaliskim parku dwóch funkcjonariuszy UB – Zenona Wieczorka i Andrzeja Izdebskiego. Głabiszewski został skazany na karę śmierci, którą wykonano w kaliskim więzieniu 6 lipca 1948 r.

Prelegentka omówiła też działającą w 1952 r. w kaliskim Liceum im. Adama Asnyka organizację podziemną o nazwie Młodzieżowa Organizacja Podziemna „Orzeł” w Kaliszu, której członkowie występowali przeciw utworzeniu w 1952 r. PRL i wydrukowali oraz rozkolportowali w listopadzie tego roku ulotki protestujące przeciw dyktaturze komunistów i nadrzędnej roli Związku Radzieckiego. Przykładowo zamieszczali tam hasła - „Rokossowski do domu”, „Śmierć Stalinowi”, „Łączmy się w walce z komunistami”. Liderem grupy był Jerzy Ściesiek, który jednocześnie był też przewodniczącym Związku Młodzieży Polskiej w szkole. Członkowie gremium przywódczego organizacji otrzymali kilkuletnie wyroki więzienia, a część członków „Orła” usunięto z ZMP lub ze szkoły. Najwyższe wyroki otrzymali Ściesiek, a zwłaszcza jego zastępca Henryk John, u którego w domu znaleziono zepsuty pistolet. Przez 15 lat w Kaliszu nie działały żadne opozycyjne grupy młodzieżowe wydające druki lub czasopisma. Następny zryw kaliskiej młodzieży miał miejsce dopiero w 1968 r., kiedy to milicja aresztowała braci Kościelniaków, Jacka i Andrzeja, którzy rozlepiali w mieście własnoręcznie wykonane ulotki o treści „Gomułka na dziady”, „Dziady na scenę”. Był to jedynie odprysk wydarzeń marcowych, które objęły całą Polskę, głównie ośrodki akademickie. Jedną z ostatnich organizacji, skupiającą młodych ludzi, którzy wydawali druki opozycyjne była Solidarność Walcząca. Działała ona w 1985 r., jej liderem był Jacek Jakubowski, wcześniej wiceprzewodniczący lokalnego Związku Młodzieży Demokratycznej. Solidarność Walcząca wydawała pismo pod tym samym tytułem. W 1985 r. lansowała tezę, że z komunistami nie można zawierać żadnych porozumień. Na łamach swojego pisma zamieszczała też przypadki szczególnie ostentacyjnej kolaboracji. Była organizacją radykalną. Działała do września 1985 r., w tym czasie jej przywódcy zostali aresztowani. Trzy lata później grupa młodych opozycjonistów wydawała w Kaliszu pismo pt. „Słowo” redagowane przez Mariusza Kurzajczyka, ucznia III LO im. Mikołaja Kopernika w Kaliszu (obecnie naczelnego redaktora lokalnego periodyku „Ziemia Kaliska”) i Konrada Szymańskiego, ucznia II LO im. Tadeusza Kościuszki w Kaliszu (od 2015 r. wiceminister spraw zagranicznych). Pismo „Słowo” spełniało w Kaliszu te funkcje, których totalitarne państwo spełniać nie chciało i nie mogło. Na łamach pisma odkłamywano historię fałszowaną przez komunistów i celebrowano święta narodowe i rocznice. Periodyk miał charakter solidarnościowy i konserwatywny.

Jedną z podstawowych wartości, na których opozycja antykomunistyczna opierała swoje działania była wolność. O prasie mającej wolność w tytule mówiła Łucja Marek<sup>3</sup> z IPN Kraków. Podała ona przykłady czasopism wydawanych w stanie wojennym przez organizacje solidarnościowe w różnych regionach, a noszących ten tytuł. Słowo to pojawiało się na licznych transparentach i w publikacjach. Ł. Marek mówiła o trzech pismach z II połowy lat osiemdziesiątych, które miały w tytule wolność. Pierwszym był periodyk „Wolność

<sup>3</sup> Pracownik Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Krakowie. Specjalizuje się w tematach związanych z polityką wyznaniową oraz relacjami państwo-Kościół w okresie PRL.

NSZZ Solidarność” Bieżanów-Prokocim-Kozłówek (są to krakowskie dzielnice). Biuletyn Informacyjny „Wolność” wydawany był też przez NSZZ „Solidarność” kopalni „Jastrzębie” oraz kopalni „Krupiński”. Inny charakter miało czasopismo „Wolność” wydawane w latach 1988-1990. Było to pismo łódzkiego oddziału Solidarności Walczącej, która była ruchem dość radykalnym i sprzeciwiała się rozmowom z komunistami. Uważała ona, że różne odłamy „S” powinny przejąć władzę w Polsce.

Profesor dr hab. Stanisław Jankowiak<sup>4</sup> z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza skupił się na zagadnieniach, które były poruszane na łamach pism – „Obserwator Wielkopolski”, „Solidarność Wielkopolska” i „Serwis Informacyjny KZ NSZZ „Solidarność” UAM w Poznaniu”. Prelegent zauważył, że wydawnictwa II obiegu w Polsce to fenomen nie mający odpowiednika w innych krajach. Prasa II obiegu pełniła różnorakie funkcje; przede wszystkim prelegent zwrócił uwagę, że wydawnictwa II obiegu – prasa i książki – odkłamywały historię Polski przerobioną i lansowaną przez władze komunistyczne. Usuwały także białe plamy – przykładowo Katyń, Cud nad Wisłą, Odzyskanie niepodległości w 1918 r. czy Poznański Czerwiec 56, Marzec 1968, Grudzień 1970, 1976 – wystąpienia w Ursusie i Radomiu i załamanie się gierkowskiej polityki oraz stan wojenny.

Podobną tematykę poruszył dr hab. Piotr Okulewicz<sup>5</sup>. Na początku omówił fenomen pojawienia się w latach 70. bezdebitowych wydawnictw w Polsce. Mówił o roli prasy i nasileniu działalności wydawniczej po strajkach 1980 r., kiedy te druki opozycyjne przybrały charakter wydawnictw półlegalnych, po wprowadzeniu stanu wojennego zeszyły do podziemia. Środowiska opozycyjne, które wydawały druki, czyli prasę i książki niepoddane cenzurze państwowej, dużo miejsca poświęcały dziejom II Rzeczypospolitej, bowiem ten okres historii Polski był szczególnie zakłamywany przez propagandę komunistyczną.

Dr Karol Dworaczek<sup>6</sup> z wrocławskiego IPN w swoim wystąpieniu ukazał prasę jako dwubiegunowe medium na przykładzie katastrofy w Czarnobylu i relacjonowanie tego wypadku w źródłach oficjalnych, a przede wszystkim w niezależnej prasie. Otóż prasa państwowa najpierw starała się przemilczeć temat, a potem informowała o wypadku tylko częściowo. Lukę tę uzupełniła niezależna prasa, która podawała podstawowe fakty dotyczące katastrofy. Na łamach prasy II obiegu wypowiadali się także eksperci, których nie ograniczała cenzura; wyjaśniali czytelnikom przyczyny i skutki eksplozji reaktora atomowego w Czarnobylu nad Prypiecią. Miało to o tyle duże znaczenie, że brak informacji rodził plotki i nieprawdziwe wyobrażenia. Prelegent przedstawił główne założenia polityki informacyjnej opozycji jak i obozu władzy, jak też najważniejsze punkty zwrotne. W końcu prasa oficjalna była zmuszona też zacząć pisać o Czarnobylu. Z tym że z dużym opóźnieniem.

<sup>4</sup> Kierownik Zakładu Najnowszej Historii Polski w Instytucie Historii UAM w Poznaniu. Zainteresowania badawcze skupione wokół najnowszej historii Polski, w tym szczególnie kryzysy w PRL (Poznański Czerwiec '56, Marzec '68, stan wojenny).

<sup>5</sup> Adiunkt w Zakładzie Historii Najnowszej Polski w Instytucie Historii UAM. Specjalizuje się w dziejach Polski XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem dziejów obozu Józefa Piłsudskiego oraz dziejów Wielkopolski.

<sup>6</sup> Pracownik naukowy w Oddziale IPN we Wrocławiu. Specjalizuje się w historii opozycji w PRL. Autor licznych artykułów naukowych i popularnonaukowych oraz książek, m.in. *Studencki Komitet Solidarności we Wrocławiu 1977-1980* (2012), *Niezależne Zrzeszenie Studentów 1980-1981* (2016). Redaktor 3 i 4 tomu *Encyklopedii Solidarności*.

Zupełnie inne podejście przedstawiała Justyna Pazda<sup>7</sup> z gdańskiego oddziału IPN. Omówiła ona różnego rodzaju zbiory prasy opozycyjnej, czasami połączone tylko przez osobę, która przez pewien czas była ich właścicielem np. kolekcjonera czy darczyńcę. Zwróciła uwagę, że dokumenty te znajdują się w różnych miejscach – w kolekcjach prywatnych, bibliotekach, muzeach, archiwach, a także w zasobie archiwalnym IPN. Wspomniała też o procesie gromadzenia druków opozycyjnych oraz o ich miejscu w zintegrowanym systemie informacji archiwalnej. Z kolei Beata Szmytkowska<sup>8</sup> z Archiwum Państwowego w Gdańsku przedstawiła uwagi metodyczne na temat wydawnictw II obiegu. Podkreśliła, że archiwista powinien zebrać dane na temat redaktora, drukarza, kolportera i odbiorcy, w ten sposób opisać i uwzględnić niektóre cechy zespołu. Przy poszczególnych egzemplarzach wskazane jest uwzględnić ich losy. Szmytkowska mówiła m.in. o nietypowych technikach druku i ich konsekwencjach dla czasopism II obiegu. Apelowwała aby zachować tę część naszego kulturowego dziedzictwa.

Dr Cecylia Kuta<sup>9</sup> z krakowskiego IPN przedstawiła referat pt. „Prasa drugiego obiegu w Krakowie w stanie wojennym”. Zwróciła uwagę, że Kraków był trzecim po Warszawie i Wrocławiu ośrodkiem prasy podziemnej, wydawanej po 13 grudnia 1981 r. przez różne struktury „Solidarności” – zakładowe, branżowe i środowiskowe. Były też czasopisma społeczno- polityczne, literackie, studenckie i młodzieżowe.

Wystąpienie Andrzeja Wróbla<sup>10</sup> z Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim, Oddział w Tomaszowie Mazowieckim miało charakter krótkiej monografii poświęconej organizacji związkowej NSZZ „Solidarność”, działającej w Zakładzie Włókien Chemicznych „Chemitex-Wistom” w Tomaszowie Mazowieckim. Autor skupił się przede wszystkim na biuletynie pt. „NSZZ „Solidarność informuje”. Omówił redakcję, która nie tylko przygotowywała gazetę, ale brała udział w audycjach radiowęzła i wspominał też o gazecie zakładowej „Włókna Sztuczne”.

Inny charakter miało wystąpienie Daniela Sroki<sup>11</sup> z Archiwum Państwowego w Toruniu, Oddział we Włocławku. Nie było ono poświęcone miastu czy regionowi, tytułowi,

---

<sup>7</sup> Absolwentka historii na Wydziale o specjalności archiwistyka na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Od 2001 pracownik OBUiAD IPN w Gdańsku. Od 2016 p.o. naczelnika Oddziałowego Archiwum IPN w Gdańsku.

<sup>8</sup> W latach 80-tych kolporterka wydawnictw drugiego obiegu w środowiskach młodzieżowych. Absolwentka Uniwersytetu Gdańskiego - kierunek historia ze specjalizacją archiwalną. Starszy kustosz w II oddziale materiałów archiwalnych powstałych po zakończeniu działań wojennych w 1945. Członek SAP.

<sup>9</sup> Dr historii, pracownik Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Krakowie, członek redakcji półrocznika naukowego „Pamięć i Sprawiedliwość” oraz „Zeszytów Historycznych WiN-u”, koordynator Centralnego Projektu Badawczego IPN „Opozycja i opór społeczny w PRL 1956-1989”, współpracownik Ośrodka Myśli Politycznej. Badacz dziejów organizacji katolików świeckich po II wojnie światowej, środowisk twórczych i opozycji w PRL.

<sup>10</sup> Archiwista, dr historii, od 1995 r. pracuje w Archiwum Państwowym w Piotrkowie, gdzie pełni funkcje kierownika Oddziału w Tomaszowie Mazowieckim. Aktywnie działa w Kole Polskiego Towarzystwa Historycznego w Tomaszowie Mazowieckim oraz w SAP-ie. Współautor wielu publikacji, m.in. Historia Tomaszowa Mazowieckiego w źródłach archiwalnych, Powstanie styczniowe w źródłach archiwalnych czy 1050-lecie Chrztu Polski w wymiarze ogólnopolskim i regionalnym.

<sup>11</sup> Mgr historii, młodszy archiwista w Archiwum Państwowym w Toruniu w Oddziale we Włocławku.

a konkretnemu zespołowi archiwalnemu i nosiło tytuł „Prasa opozycyjna i materiały ulotne w spuściźnie senatora i posła pierwszych kadencji Bartłomieja Kołodzieja w zasobie Archiwum Państwowego w Toruniu Oddział we Włocławku”. Spuścizna zawiera zbiór prasy opozycyjnej z lat 1980-1989, a także różnego rodzaju prasy lokalnej oraz unikatowy zbiór druków ulotnych z okresu 1989-1991. Jak widać wystąpienie miało charakter archiwistyczny i solidarnościowy. Jego autor zwrócił uwagę, że w latach 80. lokalna prasa opozycyjna stanowiła jedyne źródło prawdziwych informacji o sytuacji panującej w regionie i w kraju. Docierała nie tylko do członków Solidarności, ale odegrała też istotną rolę w propagowaniu idei Solidarności.

Prócz badaczy z Polski w symposium wzięła udział Karina Garztecka<sup>12</sup> z Uniwersytetu Bremeńskiego. Mówiła ona o drukach drugiego obiegu z lat 1976-1990 wytworzonych w dawnym bloku komunistycznym. Instytut gromadzi nie tylko wydawane w Polsce, ale także w Bułgarii, Czechosłowacji, Niemczech Wschodnich (NRD), na Węgrzech a nawet w Związku Radzieckim, gdzie takie wydawnictwa podziemne nazywane były samizdatami.

Prof. dr hab. Leszek Zygmier<sup>13</sup> przedstawił referat na temat czasopisma „Przystań” wydawanego w Poznaniu z inicjatywy oo. Dominikanów. Pismo to było wydawane jawnie i nie podlegało cenzurze, nie było też typowym politycznym drukiem opozycyjnym, a czasopismem o charakterze społeczno-religijnym, w którym autorzy zamieszczali wypowiedzi na temat problematyki wówczas zakazanej, jak np. współczesne pojęcia patriotyzmu czy ateizacja młodzieży. Publikowano też homilie i wystąpienia Papieża Jana Pawła II.

Anna Bestian Zajac<sup>14</sup> z Archiwum Państwowego w Kaliszu pokrótce omówiła opozycyjne druki znajdujące się w zasobie kaliskiego Archiwum, łącznie 454 jednostek archiwalnych, z których 44 zostały wytworzone na terenie Kalisza i regionu kaliskiego. Warto podkreślić, że prócz prasy w APK znajdują się fotografie i druki ulotne bezpośrednio związane z Solidarnością oraz druki organizacji młodzieżowych i Solidarności Wiejskiej.

Z innej pozycji, nie historyka archiwisty, ale twórcy wydawnictw podziemnych nakreślił dzieje kaliskiej prasy bezdebitowej Antoni Pietkiewicz<sup>15</sup>. W latach 70. był on działaczem ROPCiO, wydawcą i drukarzem „Wolnego Słowa”. W latach 80. jako szef Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „S” w Kaliszu patronował i współredagował pismo „Solidarność”. Zaś w stanie wojennym był twórcą i głównym redaktorem i wydawcą periodyku „Nasza Solidarność”. Pismo to było organem prasowym Międzyregionalnej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” „Kalisz-Konin-Sieradz”. Periodyk wydawany

<sup>12</sup> Archiwistka i bibliotekarka Oddziału Archiwum Europy Środkowo-Wschodniej i Biblioteki Literatury Polskiej przy Uniwersytecie Bremeńskim.

<sup>13</sup> Prof. dr hab., historyk, rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie. Interesuje się tematyką związaną z historią Kościoła i religii w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem okresu średniowiecza i czasów najnowszych.

<sup>14</sup> Archiwistka Oddziału II Opracowania i Udostępniania materiałów Archiwalnych w Archiwum Państwowym w Kaliszu, zajmuje się głównie popularyzacją zasobu archiwalnego. Jest autorka publikacji dotyczących historii regionu, a szczególnie Sulmierzyc i okolic.

<sup>15</sup> Więcej zob. G. Schlender, Pietkiewicz Antoni [w:] Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976-1989, t. 3, Warszawa 2019 (w druku); G. Schlender, „Solidarność” Wielkopolski Południowej w latach 1980 – 2000. Zarys dziejów, Kalisz 2001; G. Schlender, „Solidarność” w województwie kaliskim w latach 1980 – 1990, Kalisz 2006.

był od lipca 1983 r. do listopada 1984 r. Pietkiewicz mówił o prawdziwych problemach ówczesnego wydawcy prasy podziemnej - braku papieru i farby drukarskiej, o powielaczach spirytusowych i białkowych, a także o kłopotach z przechowywaniem i kolportażem tak wytwarzanych druków.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele z pięciu polskich ośrodków i jednego zagranicznego. Konferencję prowadzili prof. Stanisław Jankowiak z UAM w Poznaniu i dr Tomasz Matuszak, dyrektor Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim. Konferencja została zorganizowana przez APK we współpracy z Kaliskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk oraz Państwową Wyższą Szkołą Zawodową im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu. Honorowy patronat objęli nad nią Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych dr Wojciech Woźniak i Prezes IPN dr Jarosław Szarek. Konferencje otworzyli dr Grażyna Schlender dyrektor APK, prof. Krzysztof Walczak prezes KTPN i prof. Magdalena Pisarska-Krawczyk rektor PWSZ w Kaliszu. W sympozjum udział wzięło wielu znakomitych gości z Kalisza i innych ośrodków w Polsce<sup>16</sup>. Znaczenie konferencji docenił profesor Piotr Gliški, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który przysłał specjalne pismo odczytane przez Edytę Pietrzak, kierownika Oddział II Opracowania i Udostępniania Materiałów Archiwalnych w APK.

*Grażyna Schlender*

<sup>16</sup> Uroczystość zgromadziła ok. 150 osób, w tym ok. 100 uczniów kaliskich szkół średnich - młodzież z II Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Kaliszu z opiekunami Bogną Strzelec i Andrzejem Prusem oraz I Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Asnyka w Kaliszu z opiekunem Kamila Majewską. Pośród zaproszonych gości znaleźli się m.in. Naczelnik Wydziału Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego w Kaliszu Grażyna Dziedziak, reprezentująca Prezydenta Miasta Kalisza Grzegorza Sapińskiego, działacz Solidarności Wiejskiej Ryszard Łańduch, reprezentujący Poseł RP Joannę Lichocką, przewodniczący Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Wielkopolska Południowa Jarosław Wilner, dr Przemysław Wojciechowski z Archiwum Państwowego w Poznaniu, Zbigniew Rutkowski, działacza Solidarności Walczącej Oddział w Poznaniu, ks. dr Sławomir Kęszka, reprezentant Biskupa Kaliskiego, Krzysztof Gronowski, przedstawiciel Muzeum Wolnego Słowa w Łodzi, Tadeusz Wolf, kaliski działacz opozycji, członek Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), Stanisław Małyszko z Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu Delegatura w Kaliszu, działacz „Solidarności” Edward Grzełiński, prezes Stowarzyszenia im. H. Sutarzewicz w Kaliszu Elżbieta Stadtmüller. Wśród gości znaleźli się także członkowie Komitetu Naukowego: prof. Uniwersytetu Wrocławskiego dr hab. Małgorzata Derkacz, doc. dr Jan Frąszczak, dziekan Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych PWSZ w Kaliszu. Media reprezentowali - Mariusz Kurzajczyk z „Ziemi Kaliskiej”, Agnieszka Burchacka z „Życia Kalisza”, Mirosława Zybura i Danuta Synekiewicz z Radia Poznań.